

ОФИЦИАЛНИ РАЗГОВОРИ

между председателя на Държавния съвет на НР България
другаря **ТОДОР ЖИВКОВ** и министър-председателя на Република Гърция
господин **АНДРЕАС ПАПАНДРЕУ**

22 април 1989 г., град Александруполис

АНДРЕАС ПАПАНДРЕУ:

Тук отново имам възможността да приветствувам с добре дошли приятелят на нашата родина господин Тодор Живков и неговите преки сътрудници. Вярвам, че топлотата, с която жителите на Александруполис посрещнаха Вас, съответствува на чувствата, които изпитва целият народ към Вас.

Може би нашите срещи са малко по-специфични този път – днес срещата е на наша територия, а утре – на Ваша територия. Вярвам, че ще имаме време в тези разговори, в този диалог да разгледаме важни проблеми. Истината е, че имаме еднакви мисли по въпросите, свързани с мира, с отношенията на Балканите и балканското разбирателство.

Мисля, господин Живков, да направим утре една лична среща с Вас в присъствието на министрите на външните работи, за да можем да обсъдим и нашите проблеми, и проблемите, свързани с Европа и света.

Очевидно нашата сегашна среща ще бъде също така плодотворна и аз съм оптимист. Смятам, че имаме възможности заедно с нашите и вашите членове на делегациите да порботим добре. А нашата задача с Вас е това, което те постигнат, да го благословим.

Съгласен съм с предложения от Вас ред на работата, нека днес започнат разговорите между делегациите, а утре ние с Вас ще се срещнем и ще обсъдим някои аспекти на двустранното сътрудничество, на проблемите на Балканите, разбира се и в Европа и света.

Ние се срещаме като приятели и нямаме проблеми, които да ни разделят. Напротив, всичко, което е създадено, е добра основа за по-нататъшно движение напред. Аз вярвам, че ще се окажем достойни за нашите прекрасни народи. Като гледах днес вашия народ, а и друг път, когато съм посещавал Гърция, като гледам и нашия народ, виждам, че това са едни и същи хора, с едни и същи чувства и проблеми. А често пъти ние управниците ги объркваме – имам предвид управниците въобще, не конкретно нас двамата.

АНДРЕАС ПАПАНДРЕУ:

Господин Живков, първо Ви благодаря за хубавите думи.

Говорейки по нашите вътрешни проблеми, мога да кажа, че ПАСОК в 8-те години на своето управление успя да придвижи страната и народа по пътя към мира, демокрацията и прогреса. Главно успя да уравни едно голямо неравенство между града и селото. Днес е еднакво приятно да се живее и в гръцкото село, и в града. Дори в селото е по-добре. Преди 10 години това не беше така. И на това се дължи, господин президент, реакцията, която оценихте като положителна сега към нас. Но наистина има и едно голямо уважение и любов към Вас и към вашия народ.

Искам да спомена някои прости истини.

Ние допринесохме, а естествено Вие започнахме няколко години по-рано, но и ние като правителство допринесохме и положихме основите на един път към мир на Балканския полуостров, въпреки че Балканите са една микрография на света. Тук има и НАТО, и Варшавски договор, и Общ пазар, и страни с необвързана политика като Югославия и Албания. Но въпреки това ние успяхме за първи път да постигнем присъствие на всички балкански страни на една обща балканска среща. Това е голямо постижение.

Една друга истина е, че в двустранните отношения можем да кажем, че Гърция и България получават отлична оценка. Ние наистина представляваме единен дует в този балкански район, без остри двустранни проблеми.

Би трябвало да призная, че ме тревожи един факт. Имам предвид известни и неизвестни проблеми - гръцко-турски и българо-турски, известните проблеми, които имаме понякога с Югославия. Днес се наблюдава развитие на такива събития на Балканите, които ни тревожат. Може би това са вътрешните събития в Югославия и тяхната връзка с албанския проблем. Някои проблеми произтичат и от страна на нашата приятелка Румъния. И може би защото Гърция и България винаги са играли положителна роля, човек се пита дали по някакъв начин можем да помогнем и сега за нормализиране на това положение. Мисля, че главната връзка, която връзва отношенията на Балканите, е именно връзката между България и Гърция. Според мен това е един важен и интересен въпрос, по който искаме да чуем Вашето мнение.

Втори въпрос са отношенията Изток - Запад. В Съединените щати има ново правителство. Не личи да са се променили основните намерения на САЩ към Съветския съюз в сравнение с времето, когато президент беше Рейгън, но сега има по-голям скептицизъм у американците. Пита се доколко те могат да укрепят своята политика върху една нова ситуация, свързана с името и инициативите на Михаил Горбачов. Но те не са сигурни за в бъдеще, в перспектива доколко могат да се крепят на тази ситуация. Тоест има опасения да не настъпят промени в Съветския съюз. Този скептицизъм имах предвид.

Друг въпрос. Полагат се особени усилия да не бъде въввлечена Европа в климат на еуфория, т.е. на големи надежди за мир и разоръжаване, което ще отслаби НАТО. В НАТО са се появили някои сериозни проблеми, един от които е въпросът, свързан с модернизиранието на ядрените оръжия с малък обсег. Интересното е, че от страна на САЩ този въпрос се придвижва доста напред, а модернизацията означава създаване на нови оръжия с по-голям ефект и по-голям радиус на действие в категорията на оръжията с малък радиус. А това вече се доближава до тези оръжия, които сме оставили настрана, т.е. оръжията, наречени със среден радиус на действие, които се изтеглят и от Съветския съюз, и от Съединените щати. Западна Германия се противопоставя на това модернизиране, ръководена от съображения и национални, и политически. Но това е въпрос, по който ще имаме възможност да говорим по-нататък.

Признавам, че това колебание и по-голямо внимание при сближаването може да бъде пречка в напредъка на диалога между двете големи сили относно стратегическите оръжия. Следователно, това е един период, развитието на който не може да бъде предвидено.

Това е нашето становище – че мотивът за мир и ядрено разоръжаване трябва да бъде подпомогнат и по този начин да допринесем за по-бързо решаване на въпроса, свързан с намаляването на въоръженията с по-малък радиус на действие.

Убеден съм, че нашите инициативи и изявления относно въпроса за мира и разоръжаването изиграха значителна роля. В този период сега те могат да изиграят още по-важна роля. Вярвам, че по този въпрос ще имаме възможност да разговаряме утре заедно с министрите на външните работи.

В заключение ще кажа, че ние вървим по добър път, появиха се първите облаци и ще бъде добре да направим нещо, за да ги разсеем и да дойде слънцето от онези дни. Защото могат да се кажат много негативни неща за Рейгън, но истината е, че той има смелостта да премине напред и да даде ход на въпроса, свързан с разоръжаването. Не виждам същата смелост в сегашното американско ръководство.

Вярвам, че ако успеем да поговорим и да стигнем донякъде в рамките на възможностите на малките страни, ще можем да допринесем за укрепването на мира. Освен това в рамките на възможностите, които имаме, ще развием по-нататък нашите двустранни отношения.

Радвам се, господин президент, на Вашите думи, че нито изборите у нас, нито моето кратко заболяване доведоха до анулиране на нашата среща.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Благодаря Ви за това, което казахте. Очевидно по-задълбочени разговори ще проведем утре по тези въпроси.

Но позволете ми в обзорен порядък да кажа и аз нещо.

Напълно споделям това, което казахте, за новите моменти в международното развитие, които президвикват известна тревога и задържане на процеса на разведряване. Не знам дали можем да отнесем това към обстоятелството, че в САЩ има нова администрация и фактически диалогът между Съветския съюз и САЩ реално не е започнал. Но тези изявления до започването на диалога между Съветския съюз и САЩ са тревожни. Един от тези въпроси е за тактическите ядрени оръжия. Какво значат тези тактически ядрени оръжия и особено сега усъвършенствуваните оръжия? Ако вие имате такива и ние имаме такива, взаимно можем да се унищожим за няколко часа. Конвенционалните оръжия вече стигнаха границата на ядрените оръжия по своята разрушителна сила. Следователно, това, което се постигна досега, ще го върнем ли назад, или ще трябва да се намерят сили и възможности да се преодолеят бариерите, които сега се поставят с цел да задържат и даже да ни върнат назад в разоръжаването? Действително това е въпрос, който не може да не тревожи всички нас. Но да се надяваме, че ще се намерят сили и в Европа, и в САЩ, които да наложат новото историческо мислене, съобразено с новите реалности, за да предотвратим на всяка цена термоядрената война.

Що се отнася до Виенския форум и неговите заключителни документи, ние в България ги одобряваме. Нещо повече, предстои на 9 и 10 да се проведе сесия на нашия Парламент, на която ще

гласуваме закони за тяхното реализиране в България. Нямаме никакви резерви по тези документи, одобряваме ги и сме готови да направим всичко възможно, за да се адаптираме към новите реалности в света, колкото и това да е свързано с някои трудности и особености в нашия живот. Но ясно е, че трябва да живеем цивилизовано. Тези закони, които формулираме колективно, трябва да ги изпълняваме, а не да бъдат формални.

Така че движението напред в света към решаването на въпроса за избягване на термоядрена война, екологичните проблеми и много други глобални проблеми си стоят. Поврат не е направен, има опасност да се задържи процесът, а някъде и да се върне назад. Този процес е съпроводен с приливи и отливи. Но енергията, обществената енергия, общественият капитал, който се натрупва в света във връзка с новото политическо мислене и действие в международните отношения, провеждани от съветското ръководство начело с др. Горбачов, вече завладяват сърцата на хората, защото ние сме в друг свят, друг етап от развитието на човечеството. Преди постигането на договореностите на Виенския форум ние имахме и Хелзинкски форум, но за съжаление постигнатите договорености не се проведеха напълно. Смятам, че сега Виенският форум се провежда в новите условия в развитието на света. Сега остава да се събори още една крепост, която пречи на изграждането на съвременна цивилизация и живот на нашата планета - това е ядреното въоръжаване. И пет пъти да намалим ядрените оръжия, натрупани до този момент, това, което ще остане, е напълно достатъчно, за да ни унищожи. Всичко това показва колко е важно да се правят макар и малки стъпки напред, а не да се задържаме или връщаме назад.

Аз съм напълно съгласен с Вас, че има нови моменти и на Балканите. Ние с Вас сме се договорили, че не всичко ще бъде по мед и масло, ще има трудности, които с общи усилия ще преодолееме. Пак повтарям, Балканите са един район, където влияят велики сили и трябва да ги приканим техните ходове на Балканите да бъдат съобразени с желанието на този район да живее в мир и разбирателство.

Така че аз съм и песимист, но повече съм оптимист. Оптимизмът надделява у мен. Ние сме млади хора, време има, ще поживеем, ще продължим нашия разговор по тези въпроси. Имам предвид, че сме биологично млади.

АНДРЕАС ПАПАНДРЕУ:

Няма да бъдем в действие, ако не сме оптимисти.

Аз вече признах пред Вас, че изглеждате 10 години помлад в сравнение с последната ни среща. Но не казвате каква е тайната.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Няма никаква тайна, просто работа. Човекът е продукт на труда.

Що се отнася до положението у нас, действително стават големи промени. Вие имате информация, но аз искам да Ви кажа, че в България стават големи промени в областта на икономиката. Ние отиваме на фирмена организация. Каква е разликата между фирмената организация и всяка друга организация в капиталистическия свят? Никаква друга разлика няма, ако има разлика, то значи, че не работим добре в сравнение с развитите страни. Разликата е в

края, където се намесва държавата и взема 50 на сто от печалбата. Друга разлика няма. Тъй като съвременното управление не е капиталистическо, човекът от първобитнообщинния строй е започнал да обменя на пазара. Той е обменял продукти, след това пазарът се е развивал във феодален, капиталистически. Без пазар не може, щом има стоково-парични отношения, ще има и пазар. Следователно, изхождайки от обективните реалности у нас и в света, смятаме, че съвременните технологии и управление трябва да бъдат в основата на развитието на икономиката. А държавата стои икономически на входа и изхода. Вътре не се меси. Това е по законите на кибернетиката, на "черната кутия". Държавата не се меси в работата на фирмите. Подобна реорганизация ще правим и в селското стопанство. На 4 и 5 май предстои пленум на нашата партия по селското стопанство. След това в областта на културната сфера ще направим издателски къщи и т.н.

Утвърдили сме вече няколкостотин фирми и това е скелетът, който влачи нашата икономика. Но десетки хиляди фирми ще се създадат на основата на закона: по задължения и по отговорности. Социалистическата държава ще стои на входа и изхода. Така че ние можем да ви затрупаме с фирми. Над 100 фирми отидоха на Хановерския панаир и няколкостотин представители на фирми от ФРГ дойдоха на един форум с нашите бизнесмени.

АНДРЕАС ПАПАНДРЕУ:

Въпросът за фирмената организация занимава и Европейската икономическа общност. Това което Вие казахте, господин президент, представлява интерес относно фирмената организация и бих искал

да добавя една моя мисъл на утрешната ни среща, която не е нещо ново, просто продължение на това, което Вие казахте.

Предлагам сега да завършим нашите разговори, тъй като утре ще имаме възможност да продължим, и да слезем на един коктейл и официален обяд.

Стенограф: *С.Белова*
/Ст.Белова/